

รายงานการสำรวจทรัพยากร

โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี กองทัพเรือ

เรื่อง

การสำรวจความหลากหลายของกล้วยไม้และแนวทางการใช้ประโยชน์
บริเวณเกาะยวน้อยและเกาะยาวใหญ่

จังหวัดพังงา

๓-๑๑ เมษายน ๒๕๖๔

คณะทำงานโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช อันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ
กรมวิทยาศาสตร์ทหารเรือ

๑ มิถุนายน ๒๕๖๔

กิตติกรรมประกาศ

การสำรวจทรัพยากร โครงการสำรวจการสำรวจความหลากหลายของกล้วยไม้และแนวทางการใช้ประโยชน์ บริเวณเกาะยวน้อย และเกาะยาวใหญ่ จังหวัดพังงา ดำเนินงานโดยคณะสำรวจ คณะทำงานอนุรักษ์พันธุ์กรรมพืช อันเนื่องมาจากพระราชดำริ วศ.ทร. ภายใต้โครงการอนุรักษ์พันธุ์กรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี กองทัพเรือ บริเวณพื้นที่เกาะยวน้อยเกาะยาวใหญ่ และหมู่เกาะข้างเคียง จังหวัดพังงา เมื่อวันที่ ๓-๑๑ เมษายน ๒๕๖๔

การสำรวจการสำรวจความหลากหลายของกล้วยไม้และแนวทางการใช้ประโยชน์ ในครั้งนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความอนุเคราะห์และการสนับสนุนของกองทัพเรือ ที่ได้ให้การสนับสนุนทั้งงบประมาณ ขอขอบคุณปราชญ์ชาวบ้าน และเจ้าหน้าที่นำเส้นทางทุกฝ่าย ที่สนับสนุนการสำรวจและเก็บตัวอย่างกล้วยไม้ประจำถิ่น จนผู้บังคับบัญชาชั้นสูงของกรมวิทยาศาสตร์ทหารเรือ ที่ส่งเสริมและอำนวยความสะดวกในการประสานงาน กระทั่งงานสำเร็จลุล่วงด้วยดี คณะผู้จัดทำรายงาน จึงขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

บทคัดย่อ

การสำรวจความหลากหลายของพืชวงศ์กล้วยไม้และแนวทางการใช้ประโยชน์บริเวณเกาะ ยาวน้อยเกาะยาวใหญ่และหมู่เกาะข้างเคียง จังหวัดพังงา ดำเนินงานโดยคณะสำรวจคณะทำงาน อนุรักษ์พันธุกรรมพืช อันเนื่องมาจากพระราชดำริ วศ.ทร. ภายใต้ โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอัน เนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี กองทัพอากาศ บริเวณพื้นที่ เกาะยาวน้อยเกาะยาวใหญ่ จังหวัดพังงา วันที่ ๓ - ๑๑ เมษายน ๒๕๖๔

โดยวัตถุประสงค์ประสงคภาพรวมของการสำรวจเพื่อศึกษาถึงความหลากหลาย ความอุดมสมบูรณ์ของ กล้วยไม้ประจำถิ่น แนวทางการอนุรักษ์ การขยายพันธุ์เพื่อนำกล้าพันธุ์ปลูกคืนถิ่น รวมถึงศึกษา ความเป็นไปได้ที่จะนำกล้วยไม้ที่ขยายหรือเพาะพันธุ์ได้มาใช้ประโยชน์ในด้านสรรพคุณยารักษาโรค อันจะเป็นการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ของทรัพยากรเหล่านั้นอย่างแท้จริง และมุ่งหวังให้ชุมชนและ ประชาชนในพื้นที่ได้อนุรักษ์ หวงแหวนทรัพยากรที่มีค่าเหล่านั้น ได้เรียนรู้และศึกษาถึงคุณค่า ของการอนุรักษ์ทรัพยากรท้องถิ่นให้คงอยู่สืบไป

ในห้วงระยะเวลาของการสำรวจ ในเส้นทางที่กำหนดจำนวน ๔ เส้นทาง (Rout A B C และ D) เสมือนเป็นตัวแทนของพื้นที่เกาะทั้งหมด พบว่า ความอุดมสมบูรณ์และความหลากหลายของชนิด พันธุ์กล้วยไม้ค่อนข้างหายาก มีลักษณะกระจายพบเฉพาะบริเวณใกล้แหล่งน้ำลำธาร และความสูง ของแหล่งกล้วยไม้อิงอาศัย (Epiphytic Orchid) อยู่ทั้งในระดับพื้นดินหรือพืชชั้นล่าง ไปจนถึง ประมาณความสูงครึ่งหนึ่งของต้นไม้ (พืชชั้นสูง ระดับการเกาะอาศัยไม่เกิน ๑๕ เมตรจากพื้นดิน) ชนิด พันธุ์กล้วยไม้เด่นที่พบ ได้แก่ เอื้องแปรงสีพื้น เอื้องมะลิ (หวายตะมอย) เอื้องตะขาบจิว เอื้องตะขาบ ใหญ่ เอื้องสิงโต เอื้องกุหลาบกระเป่าเปิด ทั้งนี้ เหตุผลของการกระจายตัวของพืชวงศ์กล้วยไม้ที่ ค่อนข้างน้อย มีสาเหตุหลายประการ ได้แก่ ความอุดมสมบูรณ์ของป่าไม้ และลักษณะของภูมิอากาศที่ ค่อนข้างร้อน ปริมาณฝนน้อย และห้วงที่สำรวจอยู่ในฤดูร้อน ความสมบูรณ์ของกล้วยไม้จึงไม่มากนัก ทั้งนี้รากอากาศของกล้วยไม้ค่อนข้างแห้ง มีการงอกของรากใหม่น้อย พบดอกของกล้วยไม้บางสกุล ไม่พบฝักกล้วยไม้

Abstract

The exploring of biodiversity of genealogy, orchids and utilization guidelines in Koh Yao Noi, Koh Yao Yai and nearby islands, Phang Nga province. It was gathered by survey team of plant genetic conservation project under the royal initiation of Her Royal Highness Princess Maha Chakri Sirindhorn (RSPG), Naval Science Department carrying out from the ๓-๑๑ April, ๒๐๒๑.

The overall objective of this survey was to study of diversity, abundance of local orchid species, and the conservation guidelines for reproducing seedlings, as well as to study the possibility of utilization of expanded orchids or breeding in the field of medicinal properties. That will truly preserve and utilize those resources and aims to preserve communities and people in the area, cherish those valuable resources, learn and study the value of preserving local resources.

During the duration of the survey, there were four designated routes (Rout A, B, C and D), that represent the entire island area. The study found that the complete modum and variety of orchid species were relatively rare. It is found only near water bodies, streams, and the height of orchids located at ground layer, to about half the height of trees (high-class plants, island levels not exceeding 15 meters from the ground), the most prominent species of orchids found include : *dendrobium secundum lindl.*, *Dendrobium crumenatum Sw. Share*, (*Wai tamoy*), *Dendrobium leonis (Lindl.) Rchb.f.*, *Dendrobium acinaciforme*, *Bilbophyllum spp.*, and *Aerides falcata*.

There were many reasons for the distribution of relatively small orchid genealogies such as the forest abundance, the climate, the rainfall and season especially in summer. The integrity of orchids is therefore not so variety. The survey found that the air roots of the orchid are quite dry. There is little regeneration of new roots. Some species of orchid flower were found, However, orchid pods were not found.

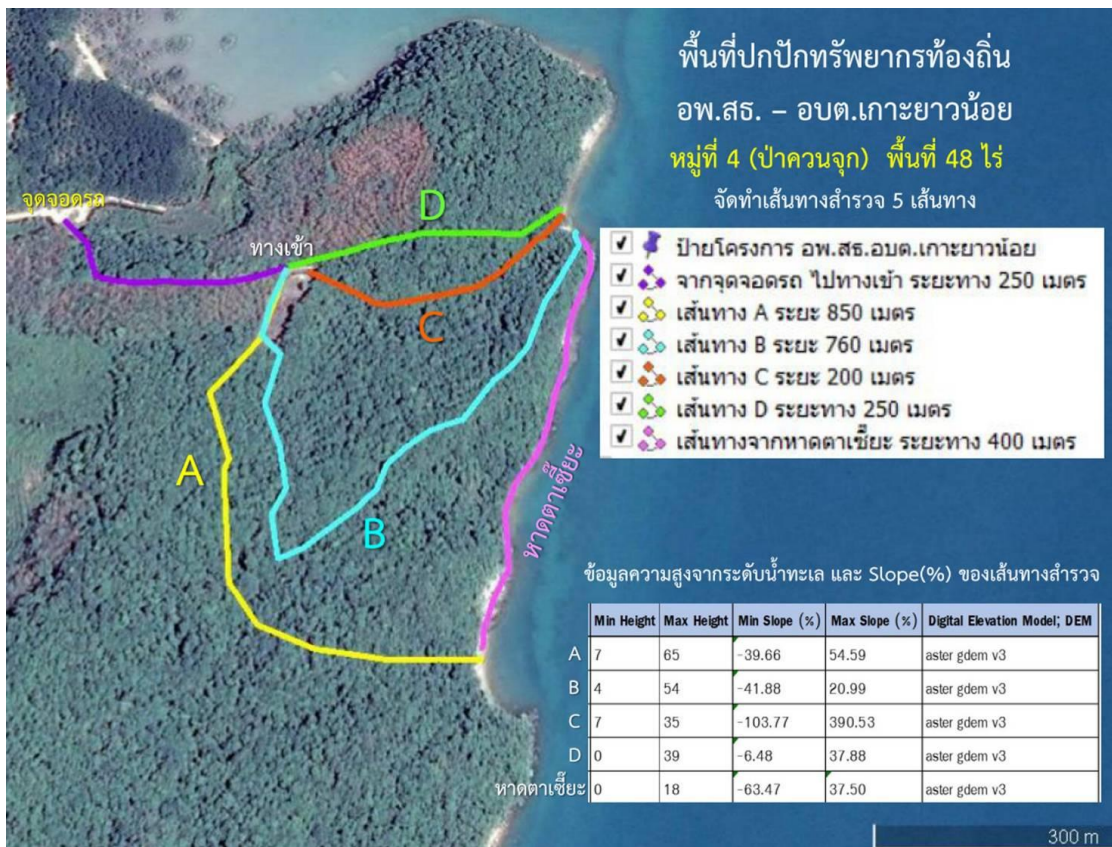
Keywords : biodiversity of genealogy, orchids, Koh Yao Noi, Koh Yao Yai, Phang Nga province

ความเป็นมา

การสำรวจความหลากหลายของพืชวงศ์กล้วยไม้และแนวทางการใช้ประโยชน์บริเวณเกาะยวน้อยเกาะยวใหญ่และหมู่เกาะข้างเคียง จังหวัดพังงา ดำเนินงานโดยคณะสำรวจคณะทำงานอนุรักษ์พันธุกรรมพืช อันเนื่องมาจากพระราชดำริ วศ.ทร. ภายใต้ โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช อันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี กองทัพเรือ บริเวณพื้นที่เกาะยวน้อยเกาะยวใหญ่ จังหวัดพังงา วันที่ ๓ - ๑๑ เมษายน ๒๕๖๔ ทั้งนี้ เป็นไปตามแผนงานประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๔

รูปที่ ๑ เส้นทางสำรวจกล้วยไม้ในโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช ฯ วศ.ทร.
บริเวณพื้นที่ปกปักแหลมหัวหาด

รูปที่ ๒ เส้นทางสำรวจกล้วยไม้ในโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช ฯ วศ.ทร.
บริเวณป่าควนจุก เกาะยาวน้อย

ด้วยหมู่เกาะยาวน้อยและยาวใหญ่ เป็นพื้นที่หนึ่งในทะเลอันดามันที่มีระบบนิเวศทางทะเลและชายฝั่ง ที่มีความหลากหลายทางชีวภาพสูง เป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของสิ่งมีชีวิตนานาชนิด เป็นแหล่งผลิตอาหาร ยารักษาโรค แหล่งประกอบอาชีพและรายได้ของประชาชน ในพื้นที่และในภาพรวมของประเทศ นอกจากนั้นหมู่เกาะยาวยังเป็นแหล่งท่องเที่ยว ที่เป็นที่ยุ้จักอย่างแพร่หลายระดับโลก กิจกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในพื้นที่อาจส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศทางทะเล และก่อให้เกิดความเสื่อมโทรมต่อทรัพยากรธรรมชาติ ด้วยเหตุนี้ คณะทำงานฯ วศ.ทร. จึงมีความสนใจที่จะดำเนินการสำรวจความหลากหลายทางชีวภาพของชนิดพันธุ์พืชสกุลกล้วยไม้ ซึ่งเป็นแผนงานในการปฏิบัติงานของคณะทำงานฯ ประจำปี พ.ศ.๒๕๖๔

เกาะยาวเป็นหมู่เกาะบริเวณอ่าวพังงาของทะเลอันดามัน มีพื้นที่ประกอบด้วยหมู่เกาะน้อยใหญ่ล้อมรอบประมาณ ๔๔ เกาะ มีฐานะเป็นอำเภอของจังหวัดพังงา มีเกาะขนาดใหญ่ที่มีประชาชนอาศัยอยู่ ๒ เกาะ คือ เกาะยาวน้อย และเกาะยาวใหญ่ มีเนื้อที่ประมาณ ๑๔๑.๐๖๗ ตารางกิโลเมตร

รวมพื้นที่น้ำด้วยก็ประมาณ ๗๐๐ ตารางกิโลเมตร ห่างจากจังหวัดพังงา ๔๒ กิโลเมตรลักษณะของ
เกาะเรียงกันในแนวเหนือใต้ มี ชายหาดที่น้ำสนใจมากมาย ได้แก่ หาดโลปะปาแรต ตั้งอยู่บนเกาะยาว
ใหญ่ เป็นหาดทรายร่มรื่น ไปด้วยสวนมะพร้าว หาดทรายขาวละเอียดเป็นแนวยาวเหยียด ทางเหนือ
อ่าวมีแหลมประกอบด้วยโขดหินสวยงามลงเล่นน้ำทะเลได้ทุกเวลา

หาดป่าทราย อยู่ห่างจากอำเภอเกาะยาวน้อยราว ๗ กิโลเมตร หาดทรายขาวสะอาด มีทิวไม้
ร่มรื่น สามารถลงเล่นน้ำได้โดยปลอดภัย ทิวทัศน์นอกฝั่งมองเห็นเกาะต่าง ๆ ของจังหวัดกระบี่

หาดเท่าเขา มีหาดทรายประกอบด้วยโขดหิน นอกจากนี้ยังมีก้อนหินเล็ก ๆ หลากหลาย
ลวดลาย ห่างจากฝั่งออกไปเล็กน้อยมีเกาะนก ซึ่งเป็นเกาะเล็ก ๆ ยามน้ำลดสามารถเดินไปเที่ยวเกาะ
นี้ได้โดยสะดวก บนเกาะมีไม้ป่าและกล้วยไม้ปกคลุมอยู่ทั่วไป

อ่าวคลองสน ตั้งอยู่บนเกาะยาวใหญ่ หาดทรายร่มรื่นไปด้วยทิวสน ด้านซ้ายมือมีโขดหินเล็ก
หลากสี สวยงาม อ่าวนี้เล่นน้ำทะเลได้และสามารถชมปะการังสวยงาม เวลาน้ำลดสามารถหาหอยต่าง
ๆ บริเวณ ชายหาดได้

อ่าวทราย ตั้งอยู่บนเกาะยาวใหญ่ เป็นหาดทรายละเอียดมีโขดหินสวยงามลงเล่นน้ำได้

อ่าวล้าน ตั้งอยู่บนเกาะยาวใหญ่ เป็นหาดทรายสวยงามลงเล่นน้ำได้ทิศเหนือของอ่าวเป็นหน้า
ผาชัน น้ำลึก การคมนาคมทางบกไม่สะดวก ไปได้สะดวกเฉพาะทางเรือ

อ่าวหินกอง ตั้งอยู่บนเกาะยาวใหญ่ เป็นหาดร่มรื่นไปด้วยป่าไม้เขียว มีลูกปลากะเบน
มากมายไม่ เหมาะสมสำหรับการเล่นน้ำ

แหลมนกออก ตั้งอยู่บนเกาะยาวใหญ่ เป็นหาดทรายมีโขดหิน สามารถลงเล่นน้ำได้

เกาะไข่ เป็นเกาะเล็ก ๆ ๒ เกาะ เรียกว่าเกาะไข่นอก และเกาะไข่นอก ทั้ง ๒ เกาะมีหาด
ทรายขาว น้ำทะเลใส มีปลาสวยงามและปะการัง

<u>พื้นที่</u>	๑๔๑.๐๖๗ ตร.กม.
<u>ประชากร</u>	๑๔,๔๙๙ คน (พ.ศ. ๒๕๖๓)
<u>ความหนาแน่น</u>	๑๑๒.๘๖ คน/ตร.กม.
<u>ภูมิอากาศทั่วไป</u>	ร้อน ฝนตกชุก

รูปที่ ๓ แผนที่เกาะยาวน้อยและยาวใหญ่

ภูมิศาสตร์ ที่ตั้งอำเภอเกาะยาวตั้งอยู่บนเกาะในทะเลอันดามันมหาสมุทรอินเดีย มีเกาะเล็กเกาะน้อยอยู่ในเขตการปกครอง ทั้งหมดจำนวน ๔๔ เกาะ ที่ว่าการอำเภอตั้งอยู่ที่เกาะยาวน้อย ที่หมู่ที่ ๑ ตำบลเกาะยาวน้อย มีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ ๑๓๗ ตารางกิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อกับท้องที่ใกล้เคียงดังนี้ ทิศเหนือ ติดต่อกับ อำเภอเมืองพังงา จังหวัดพังงา ทิศใต้ ติดต่อกับ มหาสมุทรอินเดีย ทิศตะวันออก ติดต่อกับ อำเภอเมืองกระบี่ จังหวัดกระบี่ ทิศตะวันตก ติดต่อกับ อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต

ลักษณะภูมิประเทศ อำเภอเกาะยาวประกอบไปด้วยเกาะเล็กเกาะน้อย จำนวน ๔๔ เกาะ แต่เกาะที่ราษฎรใช้เป็นที่อยู่อาศัยและประกอบอาชีพตั้งหลักแหล่งมีเพียง ๒ เกาะ คือ เกาะยาวน้อยและเกาะยาวใหญ่ สภาพพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นภูเขา และป่าไม้ ที่ราบสำหรับการทำนาและทำสวนมีอยู่บ้างบริเวณชายทะเล และระหว่างภูเขา

ลักษณะภูมิอากาศ กิ่งอำเภอเกาะยาวมีสภาพดินฟ้าอากาศเหมือนกับจังหวัดภูเก็ต แบ่งออกเป็น ๒ ฤดูกาล คือ ฤดูร้อนและฤดูฝน สภาพอากาศในฤดูร้อน ไม้ร้อนนั้ก เนื่องจากได้รับลมจากทะเลตลอด ฤดูกาล ส่วนในฤดูฝนได้รับลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้จากมหาสมุทรอินเดีย ฝนตกชุกและเกือบตลอดปี

ลักษณะธรณีสัณฐานชายหาดบนเกาะยาวใหญ่ ลักษณะธรณีสัณฐานชายฝั่งเป็นหาดทราย ความลาดชันชายหาดประมาณ ๔-๘ องศา ตะกอนทรายขนาดละเอียด-ปานกลาง การกัดเซาะทางด้านทิศเหนือของพื้นที่ศึกษา พบการสะสมตะกอนทรายเกิดเป็นสันดอนทราย (sand spit) และเนินทรายลมหอบที่เกิดจากการพัดพาตะกอนทรายขนาดละเอียดโดยลม (Aeolian process) ความกว้างชายหาดจากเส้นแนวชายฝั่งถึงระดับน้ำลง มีระยะประมาณ ๔๐๐ ม.

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อสำรวจ ตรวจสอบวิเคราะห์และรวบรวมข้อมูลความหลากหลายของพันธุ์พืชกล้วยไม้ ภายใต้โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช อันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
๒. เพื่อเก็บตัวอย่างกล้วยไม้เด่น เพื่อนำมาศึกษา ขยายพันธุ์ และนำกลับคืนสู่ถิ่นเดิมเพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรชีวภาพที่สำคัญ
๓. เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ในการนำทรัพยากรทางชีวภาพมาใช้ประโยชน์

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑. ทำให้ทราบถึงความหลากหลายลักษณะการกระจายและชนิดของกล้วยไม้เด่นในพื้นที่สำรวจ บริเวณเกาะยาวน้อยเกาะยาวใหญ่และเกาะช้างเคียงในปัจจุบัน
๒. เพื่อการขยายพันธุ์และอนุรักษ์กล้วยไม้เด่นในพื้นที่สำรวจ และการนำกลับคืนสู่ธรรมชาติดั้งเดิม

ขอบเขตของสารสำรวจ

การสำรวจและรวบรวมบริเวณรอบเกาะช้างและเกาะช้างเคียง โดยการเก็บข้อมูล เพียงครั้งเดียว ในห้วง ๓ - ๑๑ เมษายน ๒๕๖๔ ตามเส้นทางสำรวจเท่านั้น (ตามรูปที่ ๑ และ ๒)

การตรวจเอกสาร

พืชในวงศ์กล้วยไม้ (Family Orchidaceae)

กล้วยไม้พืชใบเลี้ยงเดี่ยวเป็นพืชที่มีวิวัฒนาการและการปรับตัวอย่างสูงในหลายรูปแบบ ลักษณะเด่นของวงศ์คือ เป็นไม้ล้มลุกบนดินหรือเป็นพืชอิงอาศัย ดอกมีลักษณะแตกต่างจากพืชวงศ์อื่น คือ มีลักษณะกลีบปากที่เด่นชัด เกสรเพศผู้และเกสรเพศเมียเชื่อมติดกันเป็นเส้าเกสร

เมื่อผลแก่จะแห้งแตก ทำให้สามารถกระจายพันธุ์ได้ในทุก ภูมิภาคของโลก กล้วยไม้เป็นพืชที่มีลักษณะพิเศษ เช่น การดำรงชีวิตได้ในสภาวะต่าง ๆ สามารถปรับตัวได้กับ สภาวะแวดล้อมที่แตกต่าง กัน เราอาจจะพบกล้วยไม้เจริญเติบโตและขยายพันธุ์ได้ในถิ่นอาศัยที่แตกต่างกัน เช่น ตามคาบไม้ในป่าดิบชื้น ลานหิน แม้กระทั่งตามโขดหิน ในลำธารทั่วโลกมีประมาณ ๘๐๐ สกุล ๒๐,๐๐๐ ชนิด

จัดเป็นพืชวงศ์ใหญ่ มีจำนวนชนิดมากที่สุดในโลก ประเทศไทยมีประมาณ ๑๗๗ สกุล ๑๕๘ ชนิด ซึ่งได้รับการ ระบุชื่อทางพฤกษศาสตร์โดย Dr. Gunnar Seidenfaden นักการทูตและ นักพฤกษศาสตร์ชาวเดนมาร์กซึ่งท่านได้ เข้ามาทำงานในประเทศไทย การสำรวจกล้วยไม้ในประเทศไทยเริ่มมีการศึกษาและสำรวจเป็นเวลายาวนาน โดยมี นักพฤกษศาสตร์ทั้งชาวไทยและชาว ต่างประเทศทั่วทุกภูมิภาคของประเทศไทยรวมทั้งมีการศึกษาในแถบประเทศ เพื่อนบ้านเช่น ลาว พม่า เวียดนาม และกัมพูชา เป็นต้น

ความสำคัญของการอนุรักษ์กล้วยไม้ในปัจจุบัน

การอนุรักษ์พันธุ์กรรมกล้วยไม้ เนื่องจากในปัจจุบัน สถานการณ์อนุรักษ์พันธุ์กรรมของ กล้วยไม้ที่อยู่ในสภาวะที่ น่าเป็นห่วงปัจจุบันพืชทั่วโลกจำนวนมากตกอยู่ในสภาวะ ถูกคุกคามจนใกล้ สูญพันธุ์ สาเหตุหลักเนื่องจากถิ่นอาศัย ถูกทำลายโดยเฉพาะพืชในวงศ์กล้วยไม้ซึ่งพบในแถบเอเชีย เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ถือได้ว่าเป็นแหล่งที่มีความหลากหลายทางชีวภาพของกล้วยไม้ ในสถานการณ์ปัจจุบันกล้วยไม้ เหล่านี้มีการลดลงของประชากร กล้วยไม้บางชนิดกำลัง จะมีการสูญพันธุ์ ตัวอย่างเช่นกล้วยไม้ในสกุลรองเท้านารี ซึ่งปัจจุบันมีหลายชนิดอยู่ในสภาวะโดน คุกคาม คนบาง กลุ่มความนิยมในการนำมาปลูกเพาะเลี้ยงเป็นผลทำให้มีการนำประชากรของกล้วยไม้ ออกมาจากแหล่งอาศัยในป่า ส่งผลทำให้มีประชากรลดจำนวนน้อยลงอย่างชัดเจน ซึ่งบางกรณี การ เพาะเลี้ยงไม่สามารถทำให้เจริญงอกงามเหมือนกับการเจริญในแหล่งธรรมชาติ และยังพบว่าในปัจจุบัน มีผู้นิยม ปลูกเพาะเลี้ยงกล้วยไม้ป่า ในปัจจุบันมีการซื้อขาย ตามเว็บไซต์ต่าง ๆ สะดวกต่อการซื้อขาย เป็นผลให้มีการซื้อขายเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก กลุ่มซื้อขายกล้วยไม้ มีการเพิ่มปริมาณมากขึ้น กล้วยไม้ บางชนิดเมื่อนำมาจำหน่ายในราคาที่สูง เป็นผลทำให้การเก็บหาเพื่อจากป่าธรรมชาติมีมากขึ้นตามไป ด้วย ประกอบกับปัจจุบันสภาพแวดล้อมเกิดการเปลี่ยนแปลงไปเกิดภัย คุกคามจากธรรมชาติ ปริมาณป่าลด น้อยลง ส่งผลให้

วิธีดำเนินการสำรวจ/วิเคราะห์

การสำรวจและการเก็บตัวอย่างพันธุ์กล้วยไม้ ได้ดำเนินการสำรวจตามเส้นทางการศึกษาธรรมชาติทั้งหมด ๔ เส้นทางและในพื้นที่ปกปัก ตามรูปที่ ๑ และ ๒ โดยบันทึก สภาพแวดล้อมที่กล้วยไม้เกิด ลักษณะทางกายภาพ ได้แก่ อุณหภูมิ ความชื้น พิกัดทางภูมิศาสตร์ และความสูงจากระดับน้ำทะเล เลือกเก็บตัวอย่างเฉพาะที่มีความสมบูรณ์มีขนาดแตกต่างกันตามอายุ อย่างไรก็ตามยังไม่ได้ดำเนินการศึกษาโครงสร้างภายในห้องปฏิบัติการ เมื่อนำมายังกรมวิทยาศาสตร์ทหารเรือ พื้นที่พุทธมณฑลสาย ๓ เขตทวีวัฒนา กรุงเทพฯ ได้นำตัวอย่างกล้วยไม้มาอนุบาลโดยใช้วัสดุปลูก และโรงเรือนที่มีการให้น้ำละอองฝอย เพื่อรักษาความชื้นภายในรากและลำต้น จากนั้นได้แบ่งขยายลงในถ้วยปลูกที่มีวัสดุปลูกคือ เปลือกมะพร้าวสับหยาบ และขอนไม้ ทั้งนี้ให้เหมือนลักษณะที่ของตัวอย่างที่เกิดในธรรมชาติ

รูปที่ ๔ การอนุรักษ์และการอนุบาลตัวอย่างกล้วยไม้จากการสำรวจ

ผลการสำรวจ

สรุปได้ในประเด็นสำคัญ ดังนี้

๑. จากการสำรวจพันธุ์กล้วยไม้ในพื้นที่ปกปัก รูปที่ ๑ ตามเส้นทาง ไม่พบพันธุ์กล้วยไม้ ทั้งนี้เหตุผลอาจเกิดจากสภาพแวดล้อมและสภาพภูมิอากาศไม่เหมาะสมสำหรับการเจริญเติบโตของกล้วยไม้

เว้นแต่บริเวณตามชายขอบของเกาะ สามารถพบโฮย่า และเฟิร์นหลายชนิด คาดว่าความชื้นตามเปลือกต้นไม้และโขนหินมีเพียงพอ

๒. การสำรวจตามเส้นทาง ABCD พบว่า ไม่พบกล้วยไม้ในเส้นทาง D แต่สามารถพบได้ในเส้นทางศึกษา ABC โดยเฉพาะเส้นทางที่มีจุดเชื่อมต่อของแหล่งน้ำลำธาร สามารถพบกล้วยไม้เด่นได้หลายชนิด ได้แก่ เอื้องแปรงสีฟัน เอื้องมะลิ (หวายตะมอย) เอื้องตะขาบจิ๋ว เอื้องตะขาบใหญ่ เอื้องสิงโต เอื้องกุหลาบกระเปาะเปิด รวมไปถึงเฟิร์นชายผ้าสีดา อย่างไรก็ตาม ลักษณะของรากแตกใหม่ค่อนข้างน้อย/ไม่สมบูรณ์ ไม่พบฝักกล้วยไม้ ลักษณะของสมบูรณ์ของต้นอยู่ในช่วงปานกลาง คือคือใบหรือยอดแตกใหม่บ้าง บางส่วนของต้นแห้งตาย แหล่งที่พบมักกระจายหรือห่างตามเส้นทางสำรวจสำหรับกล้วยไม้ที่พบขณะกำลังออกดอกคือ เอื้องแปรงสีฟันใต้ (DENDROBIUM SECUNDUM LINDL.) มีดอกสีชมพู สีชมพู-ขาว สภาพออกดอกค่อนข้างยาว (๘-๑๑ ซม.) ลำต้นเป็นรูปแท่งดินสอปลายเรียวแหลมและตั้งขึ้น ใบเป็นรูปไข่แกมรูปขอบขนาน เวลาที่มีดอกจะทิ้งใบหมด ดอก ออกเป็นช่อตามข้อใกล้ปลายยอด ซึ่งสีของกลีบดอกจะมีความโดดเด่นและแตกต่างจากสีของกลีบดอกเอื้องแปรงสีฟันทั่วไปคือ กลีบดอกส่วนบนหรือครึ่งบนจะเป็นสีชมพูอ่อน ส่วนครึ่งล่างหรือส่วนล่างจะเป็นสีขาวชัดเจน ดอกเมื่อบานเต็มที่กว้างประมาณ ๐.๕ ซม.

รูปที่ ๕ เอื้องแปรงสีฟัน

แนวทางการศึกษาและการใช้ประโยชน์

เพื่อเป็นการอนุรักษ์พันธุ์กรรมพืชสกุลกล้วยไม้ตัวอย่าง ควรมีการนำมาขยายพันธุ์ในห้องปฏิบัติการ เช่น นำมาขยายพันธุ์ด้วยวิธีการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อพืช การแยกหน่อ สำหรับชนิดพันธุ์กล้วยไม้ที่สนใจศึกษา คือ เอื้องตะขาบจิ๋ว (*Schoenorchis scolopendria*) และเอื้องตะขาบใหญ่ (*Dendrobium leonis* (Lindl.) Rchb.f.) จากการค้นคว้าในเชิงสรรพคุณเชิงยาสมุนไพร

รูปที่ ๖ เอื้องตะขาบจิ๋ว

กล้วยไม้ชนิดนี้เป็นกล้วยไม้จิ๋วลักษณะเหมือนตะขาบ ดอกสีชมพู ขนาดของดอกเล็กเพียง ๒-๔ มม.เท่านั้น ลำต้นกว้างประมาณ ๑ เซนติเมตร

รูปที่ ๗ เอื้องตะขาบใบใหญ่

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Dendrobium leonis* (Lindl.) Rchb.f.

ชื่อวงศ์ ORCHIDACEAE

ชื่อสามัญ - ก้างปลา

ชื่ออื่น ๆ - เกล็ดลิ้นเล็ก

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์ เป็นกล้วยไม้อิงอาศัย ลำต้นยาวได้ถึง ๒๕ ซม. ใบเดี่ยว เรียงสลับเป็น ๒ แถว รูปไข่แกมครึ่งวงกลมกว้าง ๑-๒ ซม. ยาว ๑.๕ -๓ ซม. โคนใบแผ่เป็นกาบหุ้มลำต้น ดอกช่อ แบบช่อกระจุก มี ๑-๒ ดอก ออกที่ปลายยอด มีกลิ่นหอมมาก ดอกขนาดเล็ก เส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ ๑ ซม. หยออกดอกทีละดอก ฤดูออกดอก เดือนมีนาคม - กรกฎาคม พบทั่วไปตามป่าดิบแล้งทางภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตอนล่าง ภาคตะวันออกและภาคใต้ กลีบเลี้ยงและกลีบดอกสีเขียวอ่อน กลีบด้านนอกมีประสีม่วง คางเส้าเกสรยาว รากแขนงสีน้ำตาล ลำต้นสีน้ำตาล ใบสีเขียว รูปสามเหลี่ยมหนา อวบน้ำ ออกเรียงระนาบเดียวกัน

ประโยชน์ทางยา ทั้งต้น ใช้ช้ย้พอก แก้ปวดศีรษะ ผสมตำใหญ่ทั้งต้นและงูเขียวปากม่วงทั้งต้น ต้มน้ำดื่ม รักษาโรคตับโต ตับแข็ง

เอกสารอ้างอิง : มูลนิธิมหาวิทยาลัยมหิดล. (๒๕๔๘). สารานุกรมสมุนไพร เล่ม ๕ สมุนไพรพื้นบ้านอีสาน. หน้า ๖๗.

เอื้องแปรงสีฟัน

รูป เอื้องแปรงสีฟัน

ชื่อไทย : เอื้องแปรงสีฟัน

ชื่อท้องถิ่น : กั๊บกะ (เลย) / คองูเห่า (กลาง) / เอื้องสีฟัน (เหนือ) / เอื้องหงอนไก่ (แม่ฮ่องสอน, เหนือ)

ชื่อสามัญ :

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Dendrobium secundum* (Blume) Lindl.

ชื่อวงศ์ : ORCHIDACEAE

ลักษณะวิสัย : กกล้วยไม้

ลักษณะทางสัณฐานวิทยา

พบได้ทุกภาคตามป่าผลัดใบถึงป่าดิบเขา ที่ความสูงจากระดับน้ำทะเล ๓๐๐- ๑,๖๐๐ เมตร เป็นกล้วยไม้อิงอาศัย ต้นสูง ๓๐- ๘๐ เซนติเมตร ลำต้นเป็นรูปแท่งดินสอ ปลายเรียวแหลมและตั้งขึ้น ใบเป็นรูปไข่แกมรูปขอบขนาน ใบ : รูปไข่แกมขอบขนาน กว้าง ๔ เซนติเมตร ยาว ๑๒ - ๑๕ เซนติเมตร ปลายมนหรือหยักเว้าตื้นๆ แผ่นใบบาง ลักษณะดอกของ เอื้องแปรงสีฟัน มีขนาดเล็ก

กระจุยอยู่บริเวณก้านดอกรูปร่างคล้ายแปรง มีสีส้มตั้งแต่ สีชมพูอ่อน ไลโทนไปหาสีบานเย็นเข้ม แต่บางต้นก็ให้สีส้มที่ประหลาดออกไปเช่นสีขาว หรือ ที่เราเรียกกันว่า กล้วยไม้เผือก ซึ่งเป็นสีที่หาพบได้ไม่บ่อยนักในกล้วยไม้แต่ละสายพันธุ์ เอื้องแปรงสีฟัน มักจะให้ดอกบริเวณปลายยอดของลำต้น โดย ๑ ลำ สามารถให้ดอกได้ตั้งแต่ ๑ - ๓ ช่อ ผลิดอกบานในช่วงฤดูร้อน ตั้งแต่เดือน กุมภาพันธ์ - เมษายน โดยก่อนให้ดอก เอื้องแปรงสีฟันจะทิ้งใบพักตัวในช่วงฤดูหนาวก่อน และเมื่อหลังจากผลิใบดอกแล้ว ก็จะมีแทงหน่อใหม่ในช่วงฤดูร้อนเข้าฝนพอดี

เวลามีดอกจะทิ้งใบหมด ดอก ออกเป็นช่อตามข้อใกล้ปลายยอด แต่ละช่อมีดอกย่อยเรียงเป็นแถว แน่นยาว ๘-๑๒ เซนติเมตรลักษณะคล้ายแปรงสีฟัน ซึ่งสีของกลีบดอกจะมีความโดดเด่นและแตกต่างจากสีของกลีบดอกเอื้องแปรงสีฟันทั่วไปคือ กลีบดอกส่วนบนหรือครึ่งบนจะเป็นสีชมพูอ่อน ส่วนครึ่งล่างหรือส่วนล่างจะเป็นสีขาวชัดเจน ดอกเมื่อบานเต็มที่กว้างประมาณ ๐.๕ เซนติเมตร เวลามีดอกจะดูงดงามยิ่งนัก ดอกออกช่วงระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ต่อเนื่องไปจนถึงเดือนเมษายนของทุกปี ขยายพันธุ์ด้วยการแยกต้นหรือต้นที่แตกขึ้นบริเวณข้อลำต้น

ไม่เพียงแต่ประเทศไทยเท่านั้นที่เรียกเจ้ากล้วยไม้ชนิดว่า เอื้องแปรงสีฟัน ในต่างประเทศเองก็มีชื่อเรียกเจ้ากล้วยไม้ชนิดนี้ว่า Toothbrush orchid ที่แปลได้ว่า เอื้องแปรงสีฟัน เช่นเดียวกัน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าด้วยลักษณะรูปร่างของทรงช่อของดอกและลำต้นโดยรวมแล้วคล้ายกับแปรงสีฟันนั่นเอง

การนำมาใช้ประโยชน์

เอื้องแปรงสีฟันเป็นไม้ประดับเพื่อความสวยงาม เหมาะปลูกเป็นไม้กระถางแขวนประดับสวน สามารถเลี้ยงได้แม้ในสภาพที่ร้อนอย่างตัวเมืองจึงเป็นกล้วยไม้ที่ไม่ยุ่งยากนักกับวิธีการเลี้ยง

ที่มา : <http://www.orchidtropical.com/dendrobium-secundum.php>

<https://www.kasettambon.com/>

เอื้องมะลิ (หวายตะมอย)

รูป เอื้องมะลิ (หวายตะมอย)

ชื่อไทย : เอื้องมะลิ

ชื่อท้องถิ่น : หวายตะมอย, นกกระยางม บวบกลางหา, แส้พระอินทร์

ชื่อสามัญ :

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Dendrobium Crumenatum* Sw.

ชื่อวงศ์ : ORCHIDACEAE

ลักษณะวิสัย : กล้วยไม้

ลักษณะทางสัณฐานวิทยา

เป็นกล้วยไม้อิงอาศัย ต้น : โคนต้นเป็นลำลูกกล้วยทรงกระบอก ส่วน ปลายเป็นเส้นกลม เรียวและแข็ง ยาวได้ถึง ๗๐ เซนติเมตร ใบมีรูปร่างขอบขนาน กว้าง ๑.๕ - ๒.๕ เซนติเมตร ยาว ๕ - ๗ เซนติเมตร มักหึ่งใบเมื่อผลิดอก ดอกออกเดี่ยวตามข้อ สีขาวนวล บานเต็มที่กว้าง ๒.๕ - ๓ เซนติเมตร มีกลิ่นหอม กลีบปากมีแต้มสีเหลืองที่กลางกลีบพบตามป่าดิบเขาในภาคเหนือของประเทศไทย ออกดอกช่วง เดือนกุมภาพันธ์-มีนาคม

การนำมาใช้ประโยชน์

เหมาะกับการปลูกเป็นไม้ประดับในร่ม สรรพคุณทางยา กล้วยไม้ในสกุล Dendrobium มีสารที่มีหมู่ phenol ในโครงสร้างได้แก่ bibenzyl, phenanthrene และ fluorenone เป็นองค์ประกอบหลัก ในหวายตะมอยพบสารทุกชนิด พบสาร (2S)-eriodictyol และ (2S)-homoeriodictyol ซึ่งมีผลการศึกษาทางเภสัชวิทยาแสดงให้เห็นว่าสารกลุ่มนี้มีฤทธิ์ทางชีวภาพที่หลากหลาย

ใบ : รสเย็น ตำพอกท้องเด็กทำให้ท้องร้อน แก้ ปวดท้อง ต้มอาบแก้ซางซึก ผันทาแก้แผลพุพอง

กาบกำนที่พองโต : รสเย็น แก้มือเท้าเย็น บำรุงหัวใจ ทำให้ชีพจรเต้นเร็ว แก้ไข้กาฬ กระจุกพิษไข้ ดับพิษร้อน ขับพยาธิ

เถาและราก : รสเย็นขึ้น ดับพิษร้อน แก้อ่อนใน ถอนพิษไข้ แก้ไข้กาฬ แก้ซางซึก ผันทาหรือต้มอาบแก้ฝีดาษ ทำให้แห้งไป ผสมการบูร เมาสุดเอาคร้ว แก้หืด แก้มือเท้าเย็น ขับชีพจร

ที่มา : โครงการวิจัยและพัฒนากล้วยไม้สกุล Dendrobium ที่มีศักยภาพเป็นสมุนไพร สถาบันวิจัยพืชสวน

<https://sc.sci.tsu.ac.th/plantsci/>

<http://www.qsbg.org/Database/>

เอื้องตะขาบจิ๋ว

รูป เอื้องตะขาบจิ๋ว

ชื่อไทย : เอื้องตะขาบจิ๋ว

ชื่อท้องถิ่น :

ชื่อสามัญ : *Microsaccus Griffithii*

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Schoenorchis scolopendria*

ชื่อวงศ์ : Orchidaceae Juss.

ลักษณะวิสัย : กกล้วยไม้

ลักษณะทางสัณฐานวิทยา

เป็นพืชอิงอาศัยขนาดเล็ก อบอุ่นถึงเย็น โดยมีบางครั้ง ลำต้นแตกแขนง เรียงเป็นสองแถว แตกแขนง แตกแขนง แขนด้านข้าง มีรอยต่าง เนื้อ รูปไข่ ป้าน ที่บางครั้งมีใบปลายยอดเล็กน้อยและสองใบไม่เท่ากัน และลำต้นเดี่ยวที่บานในฤดูร้อนและร่วงจากชอกใบด้วย ช่อดอกสั้นมาก ๒ ดอก มีรูป

ใบหอก ประดับด้วยดอกไม้เขียวพลัน ดอกสีชมพู ขนาดของดอกเล็กเพียง ๒-๔ มิลลิเมตร เท่านั้น ลำต้นกว้างประมาณ ๑ เซนติเมตร พบในประเทศไทย เมียนมาร์ เวียดนาม กัมพูชา คาบสมุทรมมาเลเซีย บอร์เนียว ซาบาฮ์ และฟิลิปปินส์ ในป่าเปิดที่ราบลุ่มที่ระดับความสูง (ระดับน้ำทะเล) ๕๐๐ ถึง ๒,๐๐๐ เมตร

ที่มา : <http://powo.science.kew.org/>

<http://www.orchidspecies.com/>

เอื้องตะขาบใหญ่

รูป เอื้องตะขาบใหญ่

ชื่อไทย : เอื้องตะขาบใหญ่

ชื่อท้องถิ่น :

ชื่อสามัญ : ก้างปลา, เกี๊ยตลินเล็ก

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Dendrobium leonis* (Lindl.) Rchb.f.

ชื่อวงศ์ : Orchidaceae Juss.

ลักษณะวิสัย : กล้วยไม้

ลักษณะทางสัณฐานวิทยา

เป็นกล้วยไม้อิงอาศัย พบทั่วไปตามป่าดิบเขาทุกภาคของประเทศไทย มีด้วยกันหลายสายพันธุ์ จะแตกต่างกันเพียงเล็กน้อยที่สีของดอกลำต้นยาวได้ถึง ๒๕ เซนติเมตร ทอยออกดอกทีละดอก ฤดูออกดอก เดือนมีนาคม ถึง กรกฎาคม ใบ เรียงสลับซ้ายและขวา ระนาบเดียว รูปไข่ แบนด้านข้าง ยาวประมาณ ๑.๗ เซนติเมตร แผ่นใบอวบน้ำ ดอก สีเหลืองอ่อน กลีบเลี้ยงของดอกไม้มีสีเขียวซีดหรือสีเหลือง และแดงด้วยสีม่วงเข้ม ดอกไม้มีกลิ่นหอมหวานเหมือนวานิลลา มักออกเดี่ยว ใกล์ปลายยอดบานเต็มที่กว้าง ประมาณ ๑ เซนติเมตร กลีบเลี้ยงรูปไข่กว้าง กลีบดอกขนาดเล็กกว่ามาก รูปไข่ กลีบปากรูปไข่กลับ ปลายกลีบบานโค้งลง พบทั่วไปตามป่าดิบแล้งทางภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตอนล่าง ภาคตะวันออกและภาคใต้ ออกดอกเกือบตลอดปี

สรรพคุณทางยา ทั้งต้น ใช้ขี้พอก แก้ปวดศีรษะ ผสมตำใหญ่ทั้งต้นและงูเขียวปากม่วงทั้งต้น ต้มน้ำดื่ม รักษาโรคตับโต ตับแข็ง

ที่มา : มุลินิมหาวิทยาลัยมหิดล. (๒๕๔๘). สารานุกรมสมุนไพร เล่ม ๕ สมุนไพรพื้นบ้านอีสาน. หน้า ๖๗.

<https://www.nparks.gov.sg/florafaunaweb>

เอื้องสิงโต

รูป เอื้องสิงโต (กล้วยไม้สิงโตนกเหยี่ยวใหญ่)

ชื่อไทย : กล้วยไม้สิงโตนกเหยี่ยวใหญ่

ชื่อท้องถิ่น : เอื้องสิงโต

ชื่อสามัญ :

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Bulbophyllum fascinator* (Rolfe) Rolfe

ชื่อวงศ์ : Orchidaceae

ลักษณะวิสัย : กล้วยไม้

ลักษณะทางสัณฐานวิทยา

เป็นกล้วยไม้อิงอาศัยที่พบในป่าเขตร้อนที่ความสูง ๑,๐๐๐ ถึง ๒,๐๐๐ เมตร เหนือระดับน้ำทะเล เจริญเติบโตด้านข้าง ลำลูกกล้วยรูปไข่ กลีบเลี้ยงและกลีบดอกสีเขียวอ่อน กลีบเลี้ยงด้านล่างเชื่อมติดกันม้วนเป็นหลอด จะงอยปากเหยี่ยวแหลมคม

ลักษณะลำต้นมีลำลูกกล้วยรูปไข่ ขนาด ๒.๕ เซนติเมตร ใบมีรูปขอบขนานแกมรูปรี มีใบเดี่ยว กว้าง ๒ เซนติเมตร ยาว ๑๐ – ๑๓ เซนติเมตร ปลายใบโค้งลงเล็กน้อย มีดอกเดี่ยวออกตามข้อ ดอกกว้าง ๑ เซนติเมตร ยาว ๑๕ – ๒๐ เซนติเมตร กลีบเลี้ยงและกลีบดอกสีเขียวยาวอ่อน มีจุดประสีแดงหนาแน่น ขอบกลีบเลี้ยงด้านบนและกลีบดอกคู่บนมีขนปกคลุม กลีบเลี้ยงคู่ล่างเชื่อมติดกันม้วนเป็นหลอดคล้ายจะงอย กลีบปากสามารถเคลื่อนไหวขึ้นลงได้ เพื่อล่อแมลงในการมาผสมเกสร ซึ่งกล้วยไม้สิงโตหลายชนิดสามารถทำได้ มันเป็นความโดดเด่นของสกุลนี้ ออกดอกช่วงเดือนสิงหาคม – ตุลาคม

สรรพคุณทางยา มีการค้นพบขององค์ประกอบทางเคมีในกล้วยไม้สกุลสิงโตพบว่า มีสารอินทรีย์ในกลุ่มฟิแนนทริน (Phenanthrene) สติลปีน (Stilbene) ฟลาโวน (flavone) อนุพันธ์ของฟีนอลิกไกลโคไซด์ (Phenolic glycoside) และไบเบนซิล (Bibenzyl) สารประกอบในกลุ่มฟิแนนทรินได้จากแนวชีวสังเคราะห์ที่มีสติลปีน (Stilbenoid) เป็นสารตั้งต้น จึงทำให้จะพบสารในกลุ่มสติลปีนในกล้วยไม้ด้วย สารอินทรีย์ที่พบในกล้วยไม้สกุลสิงโตมีฤทธิ์ทางชีวภาพที่หลากหลาย เช่น ฤทธิ์การบีบเกร็งของเนื้อเยื่อและหลอดเลือด ฤทธิ์ความเป็นพิษต่อเซลล์มะเร็ง ฤทธิ์การต้านจุลชีพ ฤทธิ์ต้านการอักเสบ ฤทธิ์การลดการเกาะกลุ่มของเกล็ดเลือด และ ฤทธิ์ในการต้านทานโรค นอกจากนี้ สารอินทรีย์ในกลุ่มสติลปีนยังเป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลายว่ามีฤทธิ์ในการต้านอนุมูลอิสระ

ที่มา : <https://www.panmai.com>

<http://www.eresearch.rbru.ac.th>

เอื้องกุหลาบกระเป่าเปิด

รูป เอื้องกุหลาบกระเป่าเปิด

ชื่อไทย : เอื้องกุหลาบกระเป่าเปิด

ชื่อท้องถิ่น : เอื้องกุหลาบป่า, เอื้องกุหลาบพวง, เอื้องด้ามข้าว, เอื้องปากเปิด

ชื่อสามัญ :

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Aerides falcata* Lindl.

ชื่อวงศ์ : Orchidaceae

ลักษณะวิสัย : กล้วยไม้

ลักษณะทางสัณฐานวิทยา

เป็นกล้วยไม้อิงอาศัย ลำต้นยาวและห้อยลง ใบรูปแถบ กว้างประมาณ ๒ เซนติเมตร ยาว ๑๕ - ๓๐ เซนติเมตร ช่อดอกเป็นพวงห้อยลง แต่ละต้นมักจะมีหลายช่อ ดอกสีขาวอมชมพู กลีบปากสีชมพูเข้ม หรือสีม่วง เมื่อบานกว้างประมาณ ๑.๕ เซนติเมตร มีกลิ่นหอมฟุ้งกระจายคล้ายกลิ่นดอกกุหลาบ พบ

ตามป่าเบญจพรรณ ป่าเต็งรัง ป่าดิบเขา และป่าดิบแล้ง ที่ความสูงจากระดับน้ำทะเล ๗๕๐ ถึง ๑,๓๐๐ เมตร ตามที่โล่งแจ้งแสงแดดจัดและแสงแดดรำไร ออกดอกช่วงเดือน เมษายน ถึง พฤษภาคม สรรพคุณทางยา พบสารพฤษเคมีสำคัญที่ตรวจพบจำนวน ๔ ชนิด คือ เทอร์ปีนอยด์ฟลาโวนอยด์ แทนนิน และคาร์ดิแอกไกลโคไซด์ ในปริมาณที่แตกต่างกัน อีกทั้งยังพบสารประกอบฟีนอลิกรวมอยู่ด้วย

ที่มา : หนังสือพรรณไม้อุทยานแห่งชาติถ้ำปลา-น้ำตกผาเสื่อ

สัญลักษณ์แสดงข้อมูลพันธุ์กรรมพืช

การเจริญเติบโต

กล้วยไม้ดิน

กล้วยไม้อิงอาศัย

กล้วยไม้เจริญทางด้านข้าง

กล้วยไม้เจริญทางยอด

ฤดูดอก

ออกดอกฤดูหนาว

ออกดอกตลอดปี

ออกดอกฤดูฝน

ออกดอกฤดูร้อน

ลักษณะดอก

มีกลิ่นหอม